

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 03.08.2021

Kehtiv kuni: 03.08.2096

Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Teabevaldaja: Sotsiaalkindlustusamet

Marika Priske
kantsler
Sotsiaalministeerium

Riigikontroll nr 2-1/80060/26/
12.07.2021

Meie 11.08.2021 nr 4.1-2/21294-3

Vastus märgukirjale auditi „Riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Sotsiaalkindlustusametis

Lugupeetud kantsler

Oleme tänulikud Riigikontrolli 2020. aasta raamatupidamise ja tehingute seaduslikkuse auditi tulemuste tähelepanekute ja soovitude eest. Esitatud tähelepanekutest ja soovitudest on abi Sotsiaalkindlustusameti sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning infosüsteemide parendamisel.

06.07.2021 nr 2-1/80060/26 märgukirja kohaselt **teeb Riigikontroll soovitus** Sotsiaalministeeriumi kantslerile koostöös Sotsiaalkindlustusametiga tagada:

- kohustiste inventeerimine ning aasta lõpu seisuga arvestuse korrigeerimine, et kohustised kajastuksid õiges summas;
- SKAIS2 arendamine selliselt, et ei tekiks topeltarvestuse vigu. Kui endiselt on vaja teha skriptiga kulude ja kohustiste korrigeerimisi, siis teha seda kohustiste inventuuri käigus, et aasta lõpu seisuga saaks teha raamatupidamises vajalikud korrigeerimised;
- sisekontrollisüsteemi tõhustamine selliselt, et minimeeritud on topeltmaksete tegemise risk.

Riigikontrolli auditi eesmärgist tulenevalt osundame kokkuvõtvalt, et Riigikontroll ei tuvastanud 2020. majandusaasta auditi käigus Sotsiaalkindlustusameti finantsarvestuses kajastamata tehinguid ega selle erinevusi riigi raamatupidamise saldoandmikuga.

Riigikontroll auditeeris Sotsiaalkindlustusametis toetuste ja hüvitistega 7 suuremat toetuste ja hüvitiste pealiiki, mille kohta auditeeriti kokku finantsarvestuses 7,8 mln tehingu rida ja koguväärtuses 566 mln eurot.

Sotsiaalkindlustusameti selgitused kantslerile Riigikontrolli soovitustega seoses:

1. Kohustuste ja nõuete inventuurid

Sotsiaalkindlustusamet tõdeb, et auditi käigus ei jõutud ajalisest ressursist tulenevalt kohustiste ja nõuete inventuuride materjali Riigikontrollile edastada.

Oleme seisukohal, et 31.12.2020 seisuga inventuuri käigus hindamisele kuuluvate kohustiste maht ei olnud mitte 25,6 mln eurot, vaid 489 401,96 eurot (täpsem ülevaade kohustistest on toodud allpool tabelis). Inventeeritavate kohustiste summa koosnes 15 tuh kandest, mille kontrollimine ja paranduskannete koostamine piiratud aja jooksul ei ole olnud realselt teostatav.

Kohustiste sisu	Summa	Märkus
-----------------	-------	--------

toetuste ja hüvitiste kohustiste rmp konto saldo 31.12.2020	21 871 115,15	
vanemahüvitis, mis maksti välja 08.01.2021	18 965 612,79	ei kuulu inventuuri käigus hindamisele
elatisabi, mis maksti välja 08-10.01.2021	1 714 045,41	ei kuulu inventuuri käigus hindamisele
kahjuhüvitis, mis maksti välja 12.01.2021	33 022,02	ei kuulu inventuuri käigus hindamisele
täiendavad puhkepäevad, mis maksti välja 01.2021 jooksul	669 032,97	ei kuulu inventuuri käigus hindamisele
Inventeerimisel hindamisele kuuluvad kohustised	489 401,96	

Sotsiaalkindlustusameti poolt 2020. aasta oktoobris korraldatud kohtumisel tutvustati Riigikontrollile Sotsiaalkindlustusameti kohustiste ja nõuete seisu ning kirjeldati, millise ajakava ja võimalustega Sotsiaalkindlustusamet inventuure teostab. Sotsiaalkindlustusamet selgitas Riigikontrollile, et kohustisi ja nõudeid kontrollitakse ja hinnatakse jooksvalt, sest aasta lõpus suure mahuga kannete kontrollimine ei ole realistlik ning üldeeskirjas ja sise-eeskirjas välja toodud tähtaegadeks ei ole võimalik inventuure korrektsel viisil teostada.

Oleme üle vaatamas raamatupidamise sise-eeskirja ning Sotsiaalkindlustusamet teeb omapoolsed ettepanekud Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Sotsiaalministeeriumile, et Sotsiaalkindlustusametil oleks võimalik teha sisulisi ja korrektseid inventuure ilma tähtaegu ületamata.

Meie ettepanek on aastainventuur teostada 31.10 seisuga, selleks et tulemid jõutaks läbi kanda hiljemalt enne seda, kui majandusaasta suletakse.

2. SKAIS2 arendamine selliselt, et ei tekiks topeltarvestuses vigu. Skriptiga kohustuste ja nõuete korrigeerimine

Riigikontrolli poolt märgukirja punktides 2.1, 2.2, 2.4, 2.5 ja 2.6 kirjeldatud juhtumite osas on tegemist sama topeltkohustiste tekkimise probleemiga, millel on sama algpõhjus - SKAIS2 infosüsteemi puudulik arendus. See probleem on seotud üksnes erikaasustega, kus on vaja perioode või alusisikuid jms muuta, mis tähendab, et see ei ole seotud tavapärase töövooga. Teisisõnu on tegemist erandjuhtudel toimunud tehingute alusandmete muudatuse vajadusega. Auditi käigus selgitati Riigikontrollile, et nende juhtumite lahendamiseks on Sotsiaalkindlustusametis välja töötatud tööprotsess sh järelevalve, erilahendust vajavate juhtumite kohta koostatakse alati memorandum, mis kooskõlastatakse juhtrühmaga. Tööprotsessiga on välistatud topeltkohustiste väljamaksesse suunamine, millega ei saa aga lõplikult välistada üksikuid inimlikke eksimusi. Ühtlasi on Riigikontrollile tutvustatud kahe viimase aasta auditi käigus topeltkohustiste korrigeerimise protsessi, mis on võimalik vaid arendaja kaasabil.

Sotsiaalkaitse infosüsteemi rakendusse SKAIS2 arendatakse aktiivselt uusi teenuseid, mille käigus täiendatakse seniseid andmevahetusliideseid ja lisatakse kontrollle andmekvaliteedi tagamiseks. Uute teenuste lisandumisel täiendatakse ka aruandlust ja järelevalvet.

Siinjuures peame oluliseks märkida, et SKAIS2 kohustiste-nõuete halduses esinevad puudused on kaardistatud ja arendustööd on käimas. Vastavate arenduste juures tuleb arvestada, et funktsionaalsused valmivad etapiviisiliselt, st kõiki puuduseid korruga ei lahendata. See tähendab, et kõikide toetuste liikide osas, kus see probleem hetkel on, ei saa lahendatud ka 2021. aasta jooksul. Tegemist on teadliku äririskiga, mille maandamiseks oleme kehtestanud ka täiendavad kontrollprotsessid.

Sotsiaalkindlustusameti 2021. aasta tegevusplaanis on ühe tegevusena kavandatud SKAIS2 uue arvestusmooduli arendus. Sel aastal on toimumas uue arvestusmooduli analüüsitööd, arendustöödega jätkamiseks tuleb läbi viia täiendav riigihange. **Esimeste funktsionaalsuste valmimine on praeguste plaanide kohaselt kavandatud aastasse 2023.**

3. Sisekontrollisüsteemi tõhustamine selliselt, et topeltmaksete tegemise risk on minimeeritud

Sotsiaalkindlustusamet rakendab menetluses ja finantsarvestuses järelevalve süsteeme. Erinevate päringutega ja analüüsidega ning kasutajakogemuse alusel tuvastatakse vigu ja need vead raporteeritakse ja arhiveeritakse DHSis.

Topeltmaksete riski minimeerimiseks on konkreetsed tööprotsessi kaardistused ja kokkulepped menetluse ja finantsi vahel, mida vaadatakse üle kaks korda aastas ning lisaks siis, kui tööprotsessi käigus on ilmnenud uued infosüsteemi või muud vead.

Riigikontrolli soovitusel vaatame järelevalve ja sisekontrollisüsteemi veelkord üle hiljemalt 31.10.2021 ja anname Riigikontrollile sellekohase ülevaate.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Indrek Holst
peadirektor